

Riigikohtu arvamus¹ loomakaitseseaduse ja veterinaarseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Justiits- ja Digiministeerium on saatnud Riigikohtule arvamuse avaldamiseks loomakaitseseaduse ja veterinaarseaduse muutmise seaduse eelnõu.

Eelnõu § 1 punktidega 1 ja 2 soovitakse muuta loomakaitseseaduse §-i 4, lisades looma suhtes lubamatute tegude hulka loomaga suguuhtesse astumise ja muud sugulise iseloomuga teod. Lisaks soovitakse keelata loomaga suguuhtesse astumise või muu sugulise iseloomuga teo fotografeerimine ja videosalvestamine ning sellise foto või videosalvestise omandamine, hoidmine, teisele isikule üleandmine, näitamine või muul viisil kättesaadavaks tegemine. Eelnõu eesmärk on selline teguviis selgelt ja üheselt hukka mõista.

Justiits- ja Digiministeerium on tõstatanud küsimuse, kas senises Riigikohtu praktikas kasutatud suguuhenduse mõiste hõlmab üksnes inimestevahelisi tegusid või võib selle alla liigitada ka inimese ja looma vahelise teo. Riigikohus on suguuhendust defineerinud kui *teise inimese* kehaõõnsusse tungimist peenise või muu objektiga, nii et vähemalt ühelt poolt on tegevusse kaasatud suguorgan (vt RKKK 9.11.2017, 1-16-5792, p 14; RKKK 22.06.2022, 1-21-5067, p 11). Kõnealune definitsioon on antud KarS § 141 kontekstis, mis reguleerib üksnes inimestevahelisi tegusid. Sellest ei tulene aga, et sama tunnustele vastavat tegu ei võiks käsitada suguuhendusena ka juhul, kui kannatanuks on loom. Riigikohtu hinnangul ei ole alust kahelda, et suguuhenduse mõiste hõlmab ka inimese ja looma vahelist tegevust. Üldist arusaama arvestades on ilmne, et penetratsioon nii looma kui inimesega kujutab endast suguuhendust. Riigikohus rõhutab ühtse mõistekasutuse olulist ning leiab, et uute terminite kasutus on ebavajalik. Eeltoodust tulenevalt ei pea Riigikohus Justiits- ja Digiministeeriumi vastavat kriitikat eelnõule õigustatuks.

Oluline on ka küsimus, kas lisaks zoofiilse video valmistamisele tuleks karistatavaks kuulutada ka selle omandamine ja hoidmine. Seadusandja eesmärk käesolevas eelnõus on keelata konkreetne tegevus – zoofiilia ning selle filmimine, produtseerimine, levitamine ja kättesaadavaks tegemine. On loogiline, et karistusnorm hõlmab ka keelatud teo otseseid järelmeid ja kõrvalprodukte. Riigikohtu hinnangul oleks ebaõige, kui näiteks zoofiilse video valmistaja paneks toime karistatava teo, ent video tellija (karistusõiguslikus mõttes kihutaja) jääks vastutusest kõrvale. Ministeeriumi seisukohta, et sellise karistusnormi kehtestamisega hakataks reguleerima inimeste vaatamis-, mõtlemis- või tundemaailma, on raske kommenteerida. Oluline on rõhutada, et kedagi ei karistata selle eest, et ta mõtleb või unistab suguuhtest loomaga. Karistus vastaks üksnes juhtudele, mil isik omandab, edastab, müüb või näitab materjali, mis kujutab endast realselt aset leidnud ja looma heaolu kahjustanud tegu. Teisisõnu, karistamine ei puudutaks isiku mõttemaailma, vaid tema panust tegevuslikku „tootmisahelasse“, mille käiguhoidmine vahetult kahjustab loomi.

¹ Riigikohtu arvamus ei väljenda Riigikohtu siduvat seisukohta. Riigikohus kujundab siduvaid seisukohti ainult kohtuasjade menetlemisel Riigikohtus.